

LAVO Innanen Tanja

14.11.2017

Asia

**OSA; Komission asetusehdotus ECRIS-rikosrekisteritietojen vaihdosta (kolmansien maiden kansalaiset);  
Komission direktiiviehdotus ECRIS-rikosrekisteritietojen vaihdosta (kolmansien maiden kansalaiset)**

Kokous

**U/E/UTP-tunnus**

U 46/2017 vp, U 13/2016 vp

### Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio teki 20.6.2017 ehdotuksen (KOM (2017) 344 lopullinen) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi niiden jäsenvaltioiden määrittämistä koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden rikostuomioita koskevia tietoja, eurooppalaisen rikosrekisterijärjestelmän täydentämiseksi ja tukemiseksi (*ECRIS-TCN-järjestelmä*) ja asetuksen (EU) n:o 1077/2011 muuttamisesta.

Asetusehdotus täydentää komission 19.1.2016 antamaa ehdotusta (KOM (2016) 7 lopullinen) direktiiviksi neuvoston puitepäättöksen 2009/315/YOS (jäljempänä *ECRIS-puitepäättös*) muuttamisesta kolmansien maiden kansalaisia koskevan tietojenvaihdon ja eurooppalaisen rikosrekisterijärjestelmän (ECRIS) osalta sekä neuvoston päätöksen 2009/316/YOS korvaamisesta.

Asetus- ja direktiiviehdotusta on käsitelty syksyllä 2017 useissa työryhmäkokouksissa, poliisi- ja rikosoikeudellista yhteistyötä koordinoivassa korkean tason CATS-komiteassa 22.9. ja 13.11.2017 sekä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 12.10.2017. Puheenjohtajan tavoitteena on saavuttaa sekä asetus- että direktiiviehdotuksesta neuvoston yleisnäkemyks oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 7. ja 8.12.2017. Tämän jälkeen säädösten lopullisesta sisällöstä neuvotellaan Euroopan parlamentin kanssa.

### Suomen kanta

Valtioneuvosto suhtautuu asetus- ja direktiiviehdotuksen tavoitteisiin lähtökohtaisesti myönteisesti. ECRIS-järjestelmän kehittäminen on

osa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tehostaa terrorismin ja muun vakavan rikollisuuden torjuntaa. On perusteltua kehittää ECRIS-järjestelmän käyttöä siten, että jäsenvaltiot saavat tiedon siitä, missä jäsenvaltioissa on kolmannen maan kansalaista koskevia rikosrekisteritietoja, jolloin ne pystyvät kohdentamaan pyyntönsä oikeisiin jäsenvaltioihin. Tämä tehostaa ja nopeuttaa tiedonvaihtoa rikostuomioista.

ECRIS-järjestelmän kehittämistä koskeva sääntely on neuvottelujen aikana monelta osin kehittynyt Suomen neuvottelutavoitteiden suuntaisesti.

Valtioneuvosto katsoo, että sormenjälkitietojen käyttöä voidaan rikostuomion saaneiden kolmannen maan kansalaisten osalta pitää hyväksyttävänä, jotta voidaan varmistaa henkilöiden luotettava tunnistaminen. Neuvotteluissa Suomi on pyrkinyt rajaamaan sormenjälkitietojen tallettamisen ja keräämisen siihen laajuuteen, joka on välttämätöntä ja oikeasuhtaista. Valtioneuvosto katsoo, että neuvottelujen tässä vaiheessa voidaan hyväksyä puheenjohtajamaan kompromissiratkaisun lähtökohta siltä osin, että ECRIS-TCN-järjestelmään talletetaan kaikki kansallisen lain mukaisesti rikosprosessin aikana kerätyt sormenjälkitiedot. Valtioneuvosto katsoo, että myös muiden kansallisen lain mukaisesti kerättyjen sormenjälkitietojen tallettamista voidaan pitää hyväksyttävänä, jos jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö tämän sallii ja kysymys siten on jäsenvaltion kansalliseen harkintaan jäävästä asiasta.

Valtioneuvosto pitää kuitenkin selvänä, että neuvotteluissa ollaan päätyvässä ratkaisuun, jonka tarkoituksena on edellä kuvatun lisäksi minimisääntelyllä yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä sen osalta, missä laajuudessa sormenjäljet tulee tallettaa ECRIS-TCN-järjestelmään EU:n jäsenvaltiossa rikokseen syyllistyneen kolmannen maan kansalaisten osalta ja näin ollen myös sen osalta, missä laajuudessa sormenjälkitietoja rikosprosessin aikana kerätään. Valtioneuvosto pyrkii tässä neuvottelutilanteessa ratkaisuun, joka on mahdollisimman oikeasuhtainen ja kustannustehokas. Viime kädessä valtioneuvosto voi hyväksyä neuvotteluissa välttämättömänä pidetyt, mahdollisimman selkeästi rajatut minimisäännöt sormenjälkitietojen tallettamiselle ja siten myös keräämiselle, jotta eurooppalainen tietojenvaihto kolmansien valtioiden kansalaisten saamista rikostuomioista nopeutuu ja tulee nykyistä tehokkaammaksi.

Valtioneuvosto pitää hyväksyttävänä, että asetuksen säännöksiä kolmannen maan kansalaisista sovelletaan myös niihin kolmannen maan kansalaisiin, joilla on unionin kansalaisuus.

Valtioneuvosto pitää hyväksyttävänä asetuksen säännöksiä alfanumeeristen tietojen tallettamisen laajuuden osalta.

Jotta asiassa saavutettaisiin neuvottelutulos oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 7. ja 8.12.2017, valtioneuvosto katsoo, että asetus- ja direktiiviehdotus voidaan hyväksyä neuvoston yleisnäkemyksenä

pohjaksi Euroopan parlamentin kanssa käytäviä neuvotteluja varten, jos niiden keskeinen sisältö vastaa tässä muistiossa selostettujen asiakirjojen 13794/17 ja 13797/17 sisältöä.

## Pääasiallinen sisältö

### *Yleistä*

Voimassa oleva yhteistyö rikosrekisteritietojen vaihdossa perustuu ECRIS-puitepäätöksellä perustettuun ECRIS-järjestelmään, jossa tietoja vaihdetaan sähköisesti jäsenvaltioiden välillä pääasiallisesti rikosasian käsittelyä varten. Voimassa olevassa järjestelmässä rikosrekisteritietojen vaihto on tehokasta vain Euroopan unionin kansalaisten osalta. Unionin kansalaisten osalta rikostuomioita koskevat tiedot keskitetään kansalaisuusvaltioon, jonne yksittäiset tietojen luovuttamista koskevat pyynnot voidaan lähettää. Nykyisin ainoa tapa selvittää, onko kolmannen maan kansalaisella aiempia rikostuomioita muissa jäsenvaltioissa, on kysyä asiaa jokaiselta jäsenvaltiolta erikseen.

Rikosrekisteritietojen vaihto jäsenvaltioiden välillä muun muassa mahdollistaa, että henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot voidaan ottaa huomioon kansallisen lainsäädännön mukaisesti samassa määrin kuin vastaavat kansalliset tuomiot puitepäätöksen 2008/675/YOS edellyttämällä tavalla. ECRIS-puitepäätöksen mukaan rikosrekisteritietoja onkin velvollisuus luovuttaa toiselle jäsenvaltiolle nimenomaan rikosasian käsittelyä varten. Lisäksi tietoja on velvollisuus luovuttaa lasten kanssa työskentelevien ja vapaaehtoisina toimivien taustan selvittämiseen direktiivin (EU) 2011/93/EU edellytysten mukaisesti. Muilta osin ECRIS-puitepäätöksen mukaan tietoja luovutetaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

ECRIS-asetusehdotuksen tavoitteena on täydentää rikosrekisteritietojen vaihtoa järjestelmällä, jonka avulla jäsenvaltiot voisivat tarkistaa, missä jäsenvaltioissa on kolmannen maan kansalaista koskevia rikostuomioita. Tämä mahdollistaisi yksittäisten rikosrekisteritietojen koskevien pyyntöjen lähettämisen kohdennetusti vain kyseisiin jäsenvaltioihin. ECRIS-asetusehdotuksen tarkoituksena on luoda edellä tarkoitettu keskitetty tietojärjestelmä sekä säätää, mitä tietoja keskitettyyn tietojärjestelmään talletetaan ja millä edellytyksillä keskitettyä tietojärjestelmää käytetään. Lisäksi asetusehdotuksella säädettäisiin, mitä tietoja ja millä edellytyksillä keskitetystä tietojärjestelmästä luovutetaan (I ja II luku). Lisäksi ECRIS-asetusehdotus sisältää säännökset tietojen säilyttämisajoista keskitetyssä tietojärjestelmässä sekä niiden muuttamisesta ja poistamisesta (III luku), keskitetyn tietojärjestelmän toiminnasta, vastuista ja tietoturvasta (IV luku) sekä tietosuojasta (V luku). Ehdotuksen mukaan keskitettyä tietojärjestelmää ylläpitäisi vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen liittyvien laaja-alaisen tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto (jäljempänä *eu-LISA*).

Rikosrekisteritietojen vaihtoa koskeva sääntely näin ollen jakaantuisi ECRIS-puitepäättökseen ja -direktiiviin, jotka sisältäisivät varsinaista rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevan sääntelyn, sekä ECRIS-asetukseen, joka sisältäisi keskitettyä tietojärjestelmää sekä sen sisältöä ja käyttöä koskevan sääntelyn.

### ***Asetusehdotuksen keskeinen sisältö***

#### *Sormenjälkitietojen tallettamisen laajuus*

Neuvotteluissa on vielä keskusteltavana kysymys siitä, missä laajuudessa EU:n jäsenvaltiossa rikokseen syyllistyneen kolmannen maan kansalaisen sormenjälkitiedot tulee tallettaa ECRIS-TCN-järjestelmään. Ehdotuksen mukaan asiasta säädettäisiin asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa. Suomen yleisenä kantana neuvotteluissa on ollut, että sormenjälkitietojen tallettaminen ja kerääminen tulee pyrkiä rajoittamaan siihen laajuuteen, joka on välttämätöntä ECRIS-yhteistyön näkökulmasta ja muutoinkin oikeasuhtaista ja hyväksyttävää. Suomen ensisijaisena kantana on ollut, että on perusteltua, että ECRIS-TCN-järjestelmään talletetaan sormenjälkitiedot, jos ne on kerätty kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikosprosessin aikana ja henkilö on tuomittu vapausrangaistukseen. Suomi on pyrkinyt saavuttamaan tämän tavoitteen, mutta tässä vaiheessa neuvotteluita, jossa merkittävä osa jäsenvaltioista yhä haluaa, että kaikista ECRIS-yhteistyön piiriin kuuluvista teoista kerätään aina sormenjälkitiedot, on kuitenkin selvää, että Suomen ensisijaisista neuvottelutavoitetta ei voida saavuttaa.

Viimeisimmän asiakirjan lähtökohtana on, että ECRIS-TCN-järjestelmään tulisi tallettaa kaikki kansallisen lainsäädännön nojalla kerätyt sormenjälkitiedot riippumatta tuomitun rangaistuksen tasosta. Tämä tarkoittaisi, että myös sakkorangaistusten osalta olisi velvollisuus tallettaa sormenjälkitiedot, jos ne on kansallisen lain mukaisesti kerätty. Valtaosa jäsenvaltioista hyväksyy tämän lähtökohdan edellyttäen, että kyse on rikosprosessin aikana kerätyistä tiedoista. Suomi on neuvotteluissa pyrkinyt siihen, että kansallisen lain mukaisesti kerättyjen tietojen tallettamisvelvollisuus rajoitettaisiin rikosprosessissa kerättyihin tietoihin. Merkittävä osa jäsenvaltioista katsoo kuitenkin, että jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus tallettaa sormenjälkitietoja myös laajemmin. Tämä tarkoittaisi, että jäsenvaltiot voisivat tallettaa ECRIS-TCN-järjestelmään myös muutoin kuin rikosprosessin aikana kerättyjä sormenjälkitietoja.

Suomi on neuvotteluissa pyrkinyt siihen, ettei sormenjälkitietojen tallettamista ja siten myös keräämistä koskevaa jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä harmonisoitaisi. Neuvottelujen tässä vaiheessa on kuitenkin erittäin epätodennäköistä, että jäsenvaltioiden enemmistö pitäisi riittävänä, että jäsenvaltiot voisivat noudattaa vain kansallista lainsäädäntöään sormenjälkitietojen

keräämisessä. Enemmistön kantana neuvotteluissa on, että jäsenvaltioiden lainsäädäntöä tulee yhdenmukaistaa vähintäänkin siten, että kansallisen lain mukaisten menettelyjen lisäksi luodaan minimisääntely, jossa määritellään sormenjälkitietojen ECRIS-TCN-järjestelmään tallettamisen ja siten myös keräämisen vähimmäistaso jäsenvaltioissa. Puheenjohtaja on viimeisimmässä asiakirjassa esittänyt ratkaisun pohjaksi yhden sääntelyvaihtoehdon, jossa harmonisoivan sääntelyn pohjaksi asetettaisiin kansallisissa laeissa säädetyt rangaistusasteikot. Ne jäsenvaltiot, jotka kannattavat rajoittuneempaa sormenjälkitietojen tallettamisvelvollisuutta, ovat kuitenkin katsoneet, että sääntelyn pohjana tulisi olla tuomittu rangaistus, jonka pitäisi olla tietyn pituinen vapausrangaistus. Myös muita sääntely- ja ratkaisuvaihtoehtoja on neuvotteluissa avoinna, eikä puheenjohtaja ole asiassa esittänyt vielä lopullista kompromissiehdotusta. Suomi on pyrkinyt tässä neuvottelutilanteessa saavuttamaan ratkaisua, jossa jäsenvaltioille asetettava sormenjälkitietoja koskeva talletusvelvollisuus olisi mahdollisimman oikeasuhtainen ja kustannustehokas.

### *Keskitetty järjestelmä ja tietoturvan taso*

Neuvotteluissa ei ole muutettu komission ehdotuksen mukaista ratkaisua siitä, että ECRIS-TCN-järjestelmä olisi keskitetty EU-tasoinen järjestelmä. Asetusehdotuksen sisältämään tietoturvaa koskevaan sääntelyyn ei ole neuvotteluissa tehty merkittäviä muutoksia.

### *Rekisterinpitäjien välinen vastuunjako*

Asetusehdotuksen 23 artiklan mukaista sääntelyä on tarkistettu siten, että vain tuomiojäsenvaltio voi tarkistaa tietojen ja niiden käsittelyn lainmukaisuuden sekä muuttaa ECRIS-TCN-järjestelmään talletettujen tietojen sisältöä tai poistaa niitä.

### *Tietojen tallettamisvelvollisuuden laajuus*

Asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohta sisältää säännökset ECRIS-TCN-järjestelmään talletettavista tiedoista. Artiklan 1 kohdan a alakohtaan on neuvotteluissa Suomen ehdotuksesta otettu ECRIS-puitepäättöksen 11 artiklan 1 kohdan sääntelyä vastaava sisältö. Tämä tarkoittaa, että asetusehdotuksen mukaan kolmannen maan kansalaisten osalta ECRIS-TCN-järjestelmään tulee tallettaa alfanumeerisia tietoja samojen periaatteiden mukaisesti kuin EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten tietoja tulee toimittaa tuomiovaltiosta kansalaisuusvaltioon. Myös vanhempien nimien osalta sääntely vastaisi ECRIS-puitepäättöksen 11 artiklan 1 kohdan periaatteita. Tämä tarkoittaa, että vanhempien nimet tulee tallettaa ECRIS-TCN-järjestelmään, jos ne on talletettu rikosrekisteriin (valinnaiset tiedot). Sala- ja lisänimet tulee vastaavasti mainitun 11 artiklan 1 kohdan periaatteiden mukaisesti tallettaa ECRIS-TCN-järjestelmään, jos ne ovat keskusviranomaisen saatavilla (lisätiedot).

### *Kasvokuvien käyttö*

Asetusehdotuksen kasvokuvien käyttöä sääntelevää 6 artiklan 2 kohtaa on täydennetty siten, että komission tulee kohdassa tarkoitettussa raportissa ottaa huomioon kasvokuvien käytön tarpeellisuus ja suhteellisuus.

### *Kaksoiskansalaiset*

Asetusehdotukseen on sisällytetty uusi 2 a artikla, jonka mukaan jäsenvaltioiden laajan enemmistön kannan mukaisesti asetuksen säännöksiä kolmannen maan kansalaisista sovelletaan myös niihin kolmannen maan kansalaisiin, joilla on unionin kansalaisuus. Tämä tarkoittaa, että tällaisten kaksoiskansalaisten tiedot talletetaan ECRIS-TCN-järjestelmään samalla tavoin kuin kolmannen maan kansalaisten tiedot. Myös asetuksen kolmannen maan kansalaisia koskevat velvoitteet sormenjälkitietojen tallettamisesta ja siten myös keräämisestä soveltuisivat tällaisiin kaksoiskansalaisiin. Asetusehdotuksen 3 artiklan g kohdan mukaan kolmannen maan kansalaisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole unionin kansalainen, tai valtiotonta henkilöä tai henkilöä, jonka kansalaisuutta ei tunneta.

Neuvottelujen aikana neuvoston oikeuspalvelu on katsonut, että myös sellaisten kaksoiskansalaisten tiedot, joilla on useamman EU:n jäsenvaltion kansalaisuus, tulisi tallettaa ECRIS-TCN-järjestelmään. Neuvotteluissa tällaista sääntelyä ei kuitenkaan ole sisällytetty asetusehdotukseen, vaan asetusehdotuksen johdanto-osaan on tarkoitus lisätä maininta, jonka mukaan komissio tulee myöhemmin tekemään arvion, tuleeko ECRIS-sääntelyä tältä osin muuttaa tai täydentää.

### *Ennen asetuksen voimaantuloa annettuja tuomioita koskevien tietojen tallettaminen ECRIS-TCN-järjestelmään*

Asetusehdotuksen 5 artiklan 4 kohtaa, joka koskee ennen asetuksen voimaantuloa annettuja tuomioita koskevien tietojen tallettamista ECRIS-TCN-järjestelmään, on neuvotteluissa tarkennettu. Neuvotteluissa sääntelyä on tarkennettu siten, että sormenjälkitietojen osalta tallettamisvelvollisuus koskee vain sellaisia sormenjälkitietoja, jotka on kerätty rikosprosessin aikana. Merkittävä osa jäsenvaltioista katsoo kuitenkin, että jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus tallettaa sormenjälkitietoja myös laajemmin. Tämä tarkoittaisi, että jäsenvaltiot voisivat tallettaa ECRIS-TCN-järjestelmään myös muutoin kuin rikosprosessin aikana kerättyjä sormenjälkitietoja. Lisäksi ehdotuksessa on tarkennettu, että sormenjälkitietoja koskeva tallennusvelvollisuus koskee vain niitä tilanteita, joissa sormenjälkitiedot voidaan selkeästi yhdistää rikosrekisterissä oleviin muihin henkilöllisyyden määrittämistä koskeviin tietoihin.

### *Velvollisuus tehdä haku ECRIS-TCN-järjestelmään*

Neuvotteluissa on vielä avoinna asetusehdotuksen 7 artiklan 1 kohdan sisältö, jossa säädetään, milloin ECRIS-TCN-järjestelmää on velvollisuus käyttää. Useat jäsenvaltiot mukaan lukien Suomi ovat edellyttäneet, että sääntelyyn sisällytetään joustavuutta.

#### *Osuman arviointi ja tietojen automaattinen luovuttaminen*

Neuvotteluissa vain harvat jäsenvaltiot ovat kannattaneet, että asetusehdotus sisältäisi säännöksiä, joissa tarkemmin säänneltäisiin ECRIS-TCN-järjestelmässä saatua osumaa ja sen merkitystä. Valtaosa jäsenvaltioista katsoo, että tarkempi osumia koskeva sääntely voidaan sisällyttää täytäntöönpanolainsäädäntöön. Myöskään ehdotus siitä, että ECRIS-TCN-järjestelmästä ei luovutettaisi tietoja automaattisesti, ei ole saanut neuvotteluissa riittävää kannatusta. Sääntelyn lähtökohtana on kuitenkin pysynyt se, että rikosrekisteritietojen luovuttamisesta päättää se jäsenvaltio, jonka tiedoista on kyse (tuomiovaltio).

#### *Eurojustin, Europolin ja Euroopan syyttäjänviraston pääsy ECRIS-TCN-järjestelmään*

Neuvotteluissa on vielä osin avoinna Eurojustin, Europolin ja Euroopan syyttäjänviraston pääsyä ECRIS-TCN-järjestelmään koskeva sääntely (14 artikla). Lähtökohtana on, että pääsyoikeus rajataan näiden toimielimien säädettyihin tehtäviin.

#### *Eurojustin toimiminen yhteyspisteenä kolmansille maille*

Neuvotteluissa on vielä avoinna Eurojustin toimimista yhteyspisteenä kolmansille maille koskeva sääntely (16 artikla).

#### *Sääntelyn jakautuminen asetukseen ja direktiiviin*

Sääntelyn jakautuminen asetuksen ja direktiivin välillä on pysynyt samana kuin komission ehdotuksessa lukuun ottamatta sormenjälkitietojen tallettamisen laajuutta koskevaa sääntelyä, joka on tarkoitus sisällyttää asetukseen.

#### *Taloudelliset vaikutukset*

Neuvottelujen aikana on tarkentunut, että komission ehdotuksen tarkoituksena on, että kaikki jäsenvaltiot siirtyvät käyttämään komission viiteohjelmistoa ECRIS-yhteistyössä. Suomi sekä kolme muuta jäsenvaltiota käyttävät kansallista ohjelmistosovellusta. Ohjelmiston muuttaminen kansallisesta ohjelmistosovelluksesta komission viiteohjelmistoon tarkoittaisi taloudellisia lisäkuluja näille jäsenvaltioille. Neuvotteluissa on vielä avoinna kysymys siitä, voivatko kyseiset jäsenvaltiot jatkaa kansallisten sovellusten käyttöä.

Komissio ei ole neuvottelujen aikana toimittanut tarkempia teknisiä tietoja, joiden avulla voitaisiin tarkentaa arvioita asetusehdotuksen taloudellisista vaikutuksista.

### *Direktiiviehdotuksen keskeinen sisältö*

Direktiiviehdotuksen sisältöön ei ole tullut merkittäviä muutoksia neuvottelujen aikana. Direktiiviehdotuksessa olevat rikosrekisteritietojen luovuttamisen periaatteet vastaavat ECRIS-puitepäättöksen mukaista sääntelyä.

### **EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely**

Asetusehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 1 kohdan d alakohtaan, jonka mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on helpottaa jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä. Mainitun artiklan 1 kohdan mukaan oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen.

### **Käsittely Euroopan parlamentissa**

Euroopan parlamentissa mietintövaliokunta on kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE). Valiokunta ei ole vielä antanut mietintöä asetusehdotuksen osalta. Alkuperäisen direktiiviehdotuksen osalta valiokunnassa ehdotetut muutosehdotukset ovat asiakirjassa 2016/0002(COD).

### **Kansallinen valmistelu**

U-kirjelmäluonnokset ja U-jatkokirjelmäluonnokset on käsitelty oikeus- ja sisäasiat -jaoston (EU 7) kirjallisessa menettelyssä.

### **Eduskuntakäsittely**

PeVL 32/2017 vp, LaVL 12/2017 vp, HaVL 23/2017 vp

PeVL 29/2016 vp, LaVL 10/2016 vp, HaVL 24/2016 vp

PeVL 13/2016 vp, LaVL 4/2016 vp, HaVL 11/2016 vp

### **Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**

ECRIS-puitepäättös 2009/315/YOS on Suomessa pantu täytäntöön säätämällä rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettu laki (214/2012) sekä muuttamalla rikosrekisterilakia (770/1992) ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia (4/1994).

Suomen voimassa olevan lainsäädännön mukaan rikosrekisteriin eikä sakkorekisteriin talleteta sormenjälkitietoja tai kasvokuvia, eikä

poliisin tietojärjestelmiin talletettuja sormenjälkitietoja tai valokuvia käytetä rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevassa yhteistyössä. Oikeusrekisterikeskuksen ja poliisin tietojärjestelmien välillä ei ole myöskään sellaista teknistä yhteyttä, joka mahdollistaisi sormenjälkitietojen tai valokuvien siirtämisen Oikeusrekisterikeskukselle.

Pakkokeinolain (806/2011) 9 luvun 3 §:n 1 momentti antaa poliisimiehelle oikeuden ottaa rikoksesta epäillystä tunnistamista, rikoksen selvittämistä ja rikosentekijöiden rekisteröintiä varten sormenjälkitiedot. Pykälän 3 momentin mukaan sormenjäljet saa ottaa myös niiden ottamiseen koulutettu poliisiyksikön päällikön määräämä yksikön palveluksessa oleva virkamies.

Pakkokeinolain 1 luvun 2 §:n mukainen suhteellisuusperiaate tulee ottaa huomioon myös sormenjälkitietojen ottamisessa.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (806/2011) 2 luvun 2 §:n 3 momentin 7 kohdan mukaan rikoksesta epäiltyjen henkilöiden tunnistamiseksi, rikoksen selvittämiseksi ja rikosentekijöiden rekisteröimiseksi rikoksesta epäillyistä tai tuomitusta henkilöistä pakkokeinolain 9 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut sormenjälkitiedot saadaan tallettaa poliisiasiain tietojärjestelmään. Mainitun lain 2 luvun 2 §:n mukaan poliisiasiain tietojärjestelmä voi sisältää henkilöistä tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.

### *Suhde perustuslakiin ja perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin*

Asetusehdotus asettaa jäsenvaltioille velvollisuuden tallettaa keskitettyyn tietojärjestelmään muun ohella kolmansien maiden kansalaisten sormenjälkitiedot, joiden käyttäminen ECRIS-yhteistyössä ei Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten osalta ole ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan mukaan pakollista. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Yleistä yhdenvertaisuusperiaatetta täsmentää ja täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin syrjintäkieltosäännös. Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklassa ja sen 12 lisäpöytäkirjassa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklassa säädetään syrjinnän kiellosta. Ehdotettu sääntely onkin merkityksellistä perustuslain 6 §:n kannalta, koska tällainen sääntely saattaisi johtaa siihen, että kolmansien maiden kansalaiset tulevat eri asemaan asetetuiksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin verrattuna jo

rekisteröintivaiheessa taikka mahdollisesti myöhemmin tietoja käytettäessä. Perustuslain sisältämä syrjintäkielto ei kuitenkaan kiellä kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä. Olennaista on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla.

Asetusehdotus merkitsee puuttumista yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvataan jokaisen oikeus henkilötietojensa suojaan. Henkilötietojen suoja on turvattu myös perustuslain 10 §:n 1 momentissa. Sen mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Sekä perustuslain 6 §:n mukainen syrjintäkielto että henkilötietojen käsittelylle asetetut vaatimukset edellyttävät, että kolmansien maiden kansalaisia koskevien tietojen tallettamisvelvollisuuden sekä kansallisesti että ECRIS-TCN-järjestelmän puitteissa tulee olla oikeasuhtaista, hyväksyttävää ja tarpeellista.

Sormenjäljet sisältävät yksilöstä sellaista informaatiota, joka mahdollistaa hänen tarkan tunnistamisensa erilaisissa yhteyksissä. EU:n uudistuneen tietosuojalainsäädännön myötä biometriset tunnistetiedot ovat niin sanottuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (nykyisin niin sanottuja arkaluonteisia tietoja), joiden käsittely on lähtökohtaisesti kiellettyä.

Arkaluonteisten tietojen käsittelyn salliminen koskee yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I). Tämän johdosta jo sormenjälkitietojen tallentaminen voi antaa aiheutta huoleen yksityiselämän suojan kannalta. Merkityksellistä on, että biometrisiä tunnisteita sisältäviin laajoihin tietokantoihin saattaa liittyä tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 13/2016 vp, s. 4 ja PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tällaisten rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden kannalta (PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp ja PeVL 14/2009 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että biometrinen tunnistaminen merkitsee lisäksi erityistä tarvetta huolehtia järjestelmään talletettavien henkilötietojen suojaamisesta väärinkäytön vaaroilta ja kaikenlaiselta tietojen laittomalta saannilta ja käytöltä (PeVL 29/2016 vp, s. 5, ks. myös Schrems C-362/14, kohta 91, Digital Rights Ireland C-293/12 ja C-594/12, kohdat 54 ja 55).

Perustuslakivaliokunta on korostanut tarvetta varmistaa käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen toteutuminen henkilötietojen käsittelyssä (esim. PeVL 33/2016 vp, PeVL 29/2016 vp, PeVL 20/2016 vp, PeVL 13/2016 vp).

Asetusehdotuksen mukaan kolmannen maan kansalaisia koskevaa sääntelyä sovelletaan myös henkilöön, jolla on sekä Euroopan unionin kansalaisuus että kolmannen maan kansalaisuus. Ehdotuksen tavoitteena on, että henkilö ei pysty salaamaan rikosrekisteritietojaan

kaksoiskansalaisuuden johdosta. Ehdotus on merkityksellinen perustuslain 6 §:n ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklan kannalta.

## Taloudelliset vaikutukset

Komissio on arvioinut, että ehdotuksen vaikutukset EU:n talousarvioon ja kansallisiin talousarvioihin olisivat seuraavat: kertaluontaisia kustannuksia aiheutuisi EU:lle noin 13 002 000 euroa ja kaikille jäsenvaltioille yhteensä noin 13 344 000 euroa (yhteensä noin 26 346 000 euroa). Komission mukaan juoksevat kustannukset olisivat EU:lle noin 2 133 000 euroa. Jäsenvaltioiden juoksevien kustannusten odotetaan vuosien mittaan vähitellen kasvavan, ja ne olisivat aluksi 6 087 000 euroa ja lopulta enintään 15 387 000 euroa. Komission mukaan tämä tarkoittaa, että juoksevien kustannusten kokonaismäärän odotetaan vuosien mittaan vähitellen kasvavan, ja ne olisivat aluksi 8 220 000 ja lopulta enintään 17 520 000 miljoonaa euroa.

Komissio ei ole esittänyt tarkempia erittelyjä arvioistaan, joten erityisesti jäsenvaltioille aiheutuvien kulujen osalta arvioita voidaan pitää lähinnä suuntaa antavina. Jäsenvaltioille aiheutuvien kulujen määrään vaikuttaa niiden voimassa olevan lainsäädännön sisältö sekä käytössä olevat tietojärjestelmät.

Komission mukaan jäsenvaltioiden ECRIS-haut, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten tietoja, muodostavat tällä hetkellä vain 5 prosenttia kaikista tapauksista. ECRIS-TCNjärjestelmän käyttöönoton ansiosta ECRISin käytön arvioidaan lisääntyvän merkittävästi. Komissio on katsonut, että jos jäsenvaltiot lähettäisivät voimassa olevassa järjestelmässä säännönmukaisesti yleisiä kaikkiin jäsenvaltioihin kohdistuvia tietopyyntöjä, jolla selvitetäisiin kolmannen maan kansalaisen rikostausta, niihin vastaamisesta aiheutuva hallinnollinen rasitus olisi ECRIS-työnkulun suurin kustannus (arviolta jopa 78 miljoonaa euroa). Ehdotetun ratkaisun ansiosta nämä kustannukset säästyisivät.

Eu-LISA viraston osalta komissio on katsonut, että toimien toteuttaminen edellyttää lisähenkilöstöä eu-LISAlle. Kehittämisvaiheesta vuodesta 2018 alkaen palkataan viisi sopimussuhteista toimihenkilöä.

### *Vaikutukset EU:n talousarvioon*

Komission mukaan asetuksen täytäntöönpanoon on unionin talousarviossa varattu kertaluonteisina kustannuksina noin 13 miljoonaa euroa. Tällä rahoitetaan keskitetyn tietojärjestelmän perustamiskustannukset ja ne katetaan monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa oikeusalan ohjelmasta kaudella 2018—2020. Tarkoituksena on, että vuodesta 2021 alkaen järjestelmä on toiminnassa ja sen ylläpidosta aiheutuvat kustannukset sisällytetään

järjestelmää hallinnoivan euLISA-viraston talousarvioon, kun uusi monivuotinen rahoituskehys hyväksytään.

### *Vaikutukset kansalliseen talousarvioon*

Asetusehdotuksella olisi Suomessa vaikutuksia erityisesti Oikeusrekisterikeskuksen toimintaan, sillä Oikeusrekisterikeskus toimii puitepääatöksessä tarkoitettuna keskusviranomaisena. Keskusviranomainen muun ohella vastaisi asetuksen 5 artiklan mukaisten tietojen tallentamisesta keskusjärjestelmään sekä tallennettujen tietojen päivittämisestä. Oikeusrekisterikeskus tekisi myös asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaiset kyselyt ECRIS-TCN-järjestelmään ja keskusjärjestelmä luovuttaisi sille automaattisesti artiklan 5 kohdassa tarkoitettut tiedot, joihin todennäköisesti sisältyisi myös sormenjälkitietoja.

ECRIS-TCN-järjestelmään tehtävät kyselyt lisääisivät Oikeusrekisterikeskuksen työmäärää. Työmäärän lisäys on riippuvainen siitä, kuinka automaattista tietojenvaihto olisi. Voimassa olevassa kansallisessa järjestelmässä kaikki viestinvaihto tapahtuu manuaalisen tarkastuksen jälkeen. Kyselyiden määrää nostaa asetuksen 7 artiklan 1 kohdan sisältämä sääntely, jonka mukaan keskusviranomaisella saattaisi olla velvollisuus tehdä haku ECRIS-TCN-järjestelmään kaikissa kansallisissa asioissa, joissa kolmannen maan kansalaiselta kansallisen lain mukaan tarkistetaan rikosrekisteritiedot. Tiedossa ei vielä ole, tuleeko haun tehneessä jäsenvaltiossa tai rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa suorittaa sormenjälkien vertailua myös manuaalisesti ja mikä viranomainen vertailutyön suorittaisi.

ECRIS-TCN-järjestelmän käyttö lisäisi myös Suomeen tulevien rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevien pyyntöjen määrää. Myös tämä lisäisi Oikeusrekisterikeskuksessa tehtävän työn määrää. Alustavan arvion mukaan yhteistyön laajentuminen kokonaisuudessaan sekä asetus- että direktiiviehdotuksen mukaisesti aiheuttaisi Oikeusrekisterikeskukselle työn lisäystä kahden henkilötyövuoden verran.

Asetusehdotuksella olisi vaikutuksia myös muiden viranomaisten, erityisesti esitutkintaviranomaisten ja tuomioistuinten toimintaan, jos se edellyttäisi voimassa olevaa lainsäädäntöä laajemmin Suomessa tuomion saaneen kolmannen maan kansalaista koskevien tietojen tallentamista. Vaikutukset aiheutuisivat siitä, että talletettavat tiedot tulisi kerätä rikosasian käsittelyn aikana. Taloudellisia vaikutuksia liittyisi erityisesti sormenjälkitietojen keräämiseen ja sen mahdollistaviin laitehankintoihin. Esitutkintaviranomaisten osalta työmäärään vaikuttaisi myös epäselviin haku- tai muihin osumiin liittyvä selvitystyö ja siihen liittyvä tietojenvaihto. Esitutkintaviranomaisten työmäärä lisääntyisi sekä rikosprosessin aikana että ECRIS tiedonvaihdon yhteydessä esiin tulevista muista tietotarpeista johtuen. Alustavasti ehdotuksella ei arvioida olevan

merkittäviä henkilöstövaikutuksia, jos sormenjälkien rekisteröinti ei tule pakolliseksi kaikkien rikoksesta epäiltyjen kolmansien valtioiden kansalaisten osalta ja jos mahdollisten epäselvien osumien manuaalivertailujen tekeminen ei tule yksin poliisin vastuulle. Myös tuomioistuinten osalta työmäärä saattaisi lisääntyä, mutta alustavasti ehdotuksella ei arvioida olevan tuomioistuinten osalta merkittäviä henkilöstövaikutuksia, eikä merkittäviä henkilöstön lisäämiseen liittyviä taloudellisia vaikutuksia.

Asetusehdotuksella lisätään henkilötietojen käsittelyä valvovan viranomaisen eli tietosuojavaltuutetun tehtäviä. Asetuksen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden valvontaviranomaisilla on riittävät resurssit asetuksen nojalla annettujen tehtävien hoitamiseksi.

Kaikkien viranomaisten osalta niille aiheutuvat henkilöstövaikutukset voidaan arvioida tarkemmin vasta, kun ehdotuksen sisältö ja soveltamisala tarkentuvat. Kustannusten selvittämistä jatketaan.

Henkilöstövaikutusten lisäksi asetusehdotuksella olisi merkittäviä kustannusvaikutuksia, jotka liittyvät kansallisten tietojärjestelmien muutoksiin. Jos kansallisiin rekistereihin talletettava tietosisältö laajenisi, niitä koskevat muutostyöt aiheuttaisivat taloudellisia kustannuksia. Erityisesti sormenjälkitietojen tallettaminen kansallisiin järjestelmiin siten, että ne ovat Oikeusrekisterikeskuksen käytettävissä keskusjärjestelmään tallettamista varten, aiheuttaisi tietojärjestelmien muutokuluja. Sormenjälkitietoja on tällä hetkellä tallennettuna vain sisäministeriön hallinnonalan rekistereihin, eikä oikeusministeriön ja sisäministeriön välillä ole olemassa sormenjälkitietojen siirtoa mahdollistavaa yhteyttä.

Myös asetusehdotuksen edellyttämä kansallisten tietojärjestelmien liittäminen eu-LISAn ylläpitämään ECRIS-TCN-järjestelmään edellyttäisi tietojärjestelmämuutoksia ja aiheuttaisi lisäkuluja. Tietojärjestelmien kehitystyön lisäksi asetus aiheuttaisi uusia tietojärjestelmien hallinto-, käyttö- ja ylläpitokuluja.

Tarkkaa arviota Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuvista tietojärjestelmäkustannuksista ei voida tässä vaiheessa tehdä, koska teknisiä kuvauksia järjestelmistä ja rajapintaohjelmistosta ei ole vielä käytettävissä. Oikeusrekisterikeskuksen arvio direktiiviehdotuksessa (KOM (2016) 7 lopullinen) ehdotetun hajautetun tietojärjestelmän taloudellisista vaikutuksista sisältyy U-kirjelmään 13/2016 vp. Arvion mukaan tietojärjestelmäkustannukset olisivat olleet noin 1,2 miljoonaa euroa kertaluonteisina ja ylläpitokustannukset vuosittain noin 100 000 euroa. Asetuksen mukaiseen keskitettyyn tietojärjestelmään siirtyminen vähentää kustannuksia hajautetun indeksirekisterin perustamisen osalta, mutta mahdollisesti lisää integraatiokustannuksia koskien tietoliikenneyhteyksiä eu-LISAan.

Lisäkustannuksia muodostuisi myös ennen asetuksen voimaantuloa tallennettujen tietojen siirtämisestä keskusrekisteriin. Rikosrekisteriin

sisältyvien tunnistetietojen osalta siirto on alustavan arvion mukaan mahdollista kohtuullisin kustannuksin. Sormenjälkien osalta oikeiden jälkien yksilöiminen sormenjälkirekisteristä rikosrekisterissä käytettävissä olevien tunnistetietojen perusteella todennäköisesti vaatisi manuaalista työtä ja osin yksilöiminen varmuudella voisi olla mahdotonta.

Esitutkintaviranomaisten osalta tietojärjestelmiä koskevat kustannukset muodostuisivat järjestelmämuutoksista sekä teknisen yhteyden rakentamista Oikeusrekisterikeskuksen kanssa tietojenvaihtoa varten sekä tiedonvaihdon toteuttamisesta teknisen yhteyden ylitse. Muutokset alustavasti koskevat useampaa järjestelmää.

Myös kasvokuvien käytön mahdollistaminen toisi lisäkuluja varsinkin, jos Suomessa käytettäisiin kasvokuvia ECRIS-yhteistyössä. Direktiiviehdotuksen mukaan kasvokuvien käyttö olisi mahdollista myös Euroopan unionin kansalaisten osalta. Ainoastaan kasvokuvan vastaanottaminen ja säilyttäminen edelleen lähettämistarkoitusta varten Oikeusrekisterikeskuksen järjestelmien avulla on mahdollista kohtuullisin kustannuksin.

Asetuksen aiheuttamat tietojärjestelmäkulut arvioidaan tarkemmalla tasolla mahdollisimman pian kun järjestelmästä saadaan tarkat tekniset tiedot. Myös ehdotuksen sisällön tulee tarkentua, jotta tarkempia arvioita voidaan tehdä.

Asetusehdotuksen sisältämä velvollisuus käyttää komission viitesovellusta lisäisi ehdotuksen aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia.

Sillä, miten laajasti sormenjälkitietoja veloitetaan tallettamaan ECRIS-TCN-järjestelmään, voi olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Taloudellisten vaikutusten selvittämistä jatketaan ja niitä voidaan tarkentaa, kun komissio toimittaa teknisiä selvityksiä.

Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuvien lisäkustannusten osalta on otettava huomioon, että Oikeusrekisterikeskuksen taloudellinen tilanne on lähivuosina tiukka ja asetusehdotukseen liittyvää tietojärjestelmäkehitystä ei ole mahdollista toteuttaa ilman erillistä rahoitusta. Myös Oikeusrekisterikeskuksen henkilöresurssitarve edellyttää lisärahoitusta. Oikeusrekisterikeskukselle ei ole varattu määrärahoja asetuksen voimaantulosta aiheutuviin lisämenoihin. Asetusehdotuksen hyväksymisestä aiheutuvia kustannuksia Oikeusrekisterikeskukselle arvioidaan muodostuvan aikaisintaan vuoden 2018 syksyllä.

Kansallisesta rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja talousarvion valmistelun yhteydessä. Toimenpiteiden edellyttämä

valtion rahoitus toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa tarvittaessa kohdentamalla määrärahoja uudelleen.

### **Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 13/2016 vp todennut, että myös kolmansien maiden kansalaisia koskevien tietojen tallettamisvelvollisuuden tulee olla oikeasuhtaista, hyväksyttävää ja välttämätöntä. Lisäksi valiokunta on todennut, että ehdotetulle sääntelylle, joka asettaa kolmannen maan kansalaisille Euroopan unionin kansalaisista poikkeavat rekisteröintivaatimukset, on esitetty perustuslain 6 §:n näkökulmasta hyväksyttävät perusteet (PeVL 13/2016 vp).

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 32/2017 vp korostanut, että valtioneuvoston tulee osallistua EU-säädösehdotusten valmisteluun perustuslain 1 §:n 3 momentin ja 22 §:n normikokonaisuuden takia myös tavalla, joka turvaa perus- ja ihmisoikeuksia Suomen lisäksi koko Euroopan unionissa (ks. myös PeVL 20/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 32/2017 vp todennut, että valiokunnan mielestä vanhempien nimien rekisteröinnille ei ole edelleenkään esitetty hyväksyttäviä perusteita ja että valtioneuvoston on jatkovalmistelussa syytä kiinnittää edelleen erityistä huomiota asiaan.

### **Asiakirjat**

13794/17

13797/17

### **Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot**

Tanja Innanen OM

Tanja Jaatinen OM

### **EUTORI-tunnus**

EU/2017/1145, EU/2016/0549

### **Liitteet**

### **Viite**

---

|               |                                                                                                                 |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Asiasanat     | oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa, oikeus- ja sisäasiat, tietojenvaihto oikeus- ja sisäasioissa, tietosuoja |
| <b>Hoitaa</b> | <b>LVM, OM, SM, UM, VM</b>                                                                                      |
| Tiedoksi      | EUE, MAVI, MMM, OKM, PLM, STM, TEM, TRAFI, TULLI, VNK                                                           |

---